

УДК 78.02+781.1

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/78-1-16>**Віталій ЗАЄЦЬ,***orcid.org/0000-0002-1013-5270*

кандидат мистецтвознавства,

доцент кафедри баяна і акордеона

Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського

(Київ, Україна) zaetsa@ukr.net**Олександр БЕНЗЮК,***orcid.org/0000-0001-9556-1203*

кандидат культурології,

декан факультету народних інструментів, доцент кафедри баяна і акордеона

Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського

(Київ, Україна) benzyuk@ukr.net**Андрій ДУШНИЙ,***orcid.org/0000-0002-5010-9691*

кандидат педагогічних наук, професор,

завідувач кафедри музично-теоретичних дисциплін та інструментальної підготовки

Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

(Дрогобич, Львівська область, Україна) assotobile@ukr.net

ЕНЦИКЛОПЕДИЧНИЙ ДОВІДНИК «ВИКОНАВСЬКЕ МУЗИКОЗНАВСТВО» ЯК РЕЗОНАТОР ПРОВІДНИХ ТЕНДЕНЦІЙ СУЧАСНОГО НАУКОВОГО ЗНАННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ВИКОНАВСЬКОМУ МИСТЕЦТВІ

Стаття присвячена осмисленню енциклопедичного довідника «Виконавське музикознавство» з точки зору його практичної спрямованості на інтелектуалізацію музичної педагогіки. Довідник відображає сучасний стан речей, тенденції, досягнення та проблемні питання в українській музикознавчій науці на межі ХХ–ХХІ століть. Акцентується увага на його ролі у формуванні та розвитку нового дослідницького напрямку «Виконавське музикознавство». Вихід цієї роботи є якісним показником зрілості та визнання цієї галузі знання в мистецтвознавстві. Енциклопедичний довідник не лише систематизує накопичений доробок в єдину наукову систему, але й створює міцний фундамент для подальших досліджень, підвищуючи інтелектуальний рівень музичної педагогіки та виконавства.

Структурно-аналітичне представлення нової понятійної термінології, концепцій та методологій у довіднику сприяє їх впровадженню в практичну діяльність. Водночас, це дозволяє виявити, так би мовити, молекулярні зміни, які переживає українське музикознавство. Довідник відображає ключові внутрішні процеси, реформації та тенденції розвитку, що визначають сучасний музикознавчий ландшафт українського виконавського мистецтва.

Автором систематизовано та представлено надзвичайно широку панораму сучасної музичної культури України, висвітленої в наукових дослідженнях, з особливою увагою до академічного виконавського мистецтва у всіх його основних різновидах та формах. У цьому контексті підкреслюється велике культурологічне значення опублікованого посібника М. Давидова, який сприяє прискореному розвитку професійного виконавства, заснованого на міждисциплінарному підході, глибокому взаємопроникненні специфіки та тотальному взаємозапозиченні між суміжними мистецькими сферами.

Енциклопедичний довідник «Виконавське музикознавство» виступає важливим ресурсом для викладачів та студентів, надаючи їм доступ до комплексного аналізу прогресивних виконавських практик, інтерпретаційних підходів та історичних контекстів стильності гри в виконавстві. Його значення для розвитку музичної освіти важко переоцінити, адже довідник сприяє не лише збереженню та передачі знань, але й стимулює критичне мислення та дослідницький інтерес серед нових поколінь музикознавців.

Ключові слова: енциклопедистика, виконавське музикознавство, термінологія, виконавство, музична педагогіка.

Vitaliy ZAETS,

orcid.org/0000-0002-1013-5270

PhD in Arts,

Associate Professor at the Department of Bayan and Accordion

Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music

(Kyiv, Ukraine) zaetsa@ukr.net

Oleksandr BENZIUK,

orcid.org/0000-0001-9556-1203

Candidate of Culturology,

Dean of the Faculty of Folk Instruments, Associate Professor at the Department of Bayan and Accordion

Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music

(Kyiv, Ukraine) benzyuk@ukr.net

Andriy DUSHNIY,

orcid.org/0000-0002-5010-9691

Ph.D. in Education, Professor,

Head of the Department of Music Theoretical Disciplines and Instrumental Training

Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

(Drohobych, Lviv region, Ukraine) accomobile@ukr.net

ENCYCLOPEDIC GUIDE “PERFORMING MUSICOLOGY” AS RESONATOR OF LEADING TRENDS IN MODERN SCIENTIFIC KNOWLEDGE IN UKRAINIAN PERFORMING ARTS

The article is dedicated to understanding the encyclopedic guide «Performing Musicology» from the perspective of its practical focus on the intellectualization of music pedagogy. The guide reflects the current state of affairs, trends, achievements, and problematic issues in Ukrainian musicological science at the turn of the 20th and 21st centuries. The focus is on its role in the formation and development of the new research direction «Performing Musicology». The publication of this work is a qualitative indicator of the maturity and recognition of this field of knowledge in art studies. The encyclopedic guide not only systematizes the accumulated work into a unified scientific system but also creates a strong foundation for further research and raises the intellectual level of music pedagogy and performance.

The structural and analytical presentation of new conceptual terminology, concepts, and methodologies in the guide contributes to their implementation in practical activities. At the same time, this allows for the identification of the so-called molecular changes that Ukrainian musicology is undergoing. The guide reflects key internal processes, reforms, and development trends that define the contemporary musicological landscape of Ukrainian performing arts.

The author has systematized and presented an exceptionally broad panorama of contemporary Ukrainian musical culture, as illuminated in scientific research, with particular attention to academic performing arts in all its main varieties and forms. In this context, the significant cultural value of the published manual by M. Davydov is emphasized as it contributes to the accelerated development of professional performance based on an interdisciplinary approach, deep interpenetration of specifics, and total mutual borrowing between related art fields. The encyclopedic guide «Performing Musicology» serves as an important resource for professors, lecturers and students, providing them with access to a comprehensive analysis of progressive performing practices, interpretative approaches, and historical contexts of stylistic music performance. Its significance for the development of music education is difficult to overestimate as the guide not only contributes to the preservation and transmission of knowledge but also stimulates critical thinking and research interest among new generations of musicologists.

Key words: *encyclopedic studies, performing musicology, terminology, performance, music pedagogy.*

Постановка проблеми. Існує думка, що фундаментальне енциклопедичне видання, сформоване в контексті певної національної культури, слугує своєрідною перепусткою до кола цивілізованих народів. Такі видання виступають символом державності, показником рівня розвитку науки і культури країни, а також демонструють її внесок у світову спадщину (Українські ..., 2018). Енциклопедії, укладені в межах національної культури, не тільки збирають і систематизують знання, але й

відображають унікальні особливості та досягнення в конкретних сферах діяльності. Енциклопедичні праці є не лише важливим атрибутом національної ідентичності та демонструють світові наукові досягнення і інтелектуальний потенціал країни, а свідчать про зрілість відповідної культури, адже вони підсумовують конкретно-історичні уявлення про основні досягнення, рівень досліджень, особливості концептуально-теоретичного осмислення історико-культурного процесу.

Підготовка галузевої енциклопедії є показником системно-релятивної зрілості галузі знання, в межах якої вона створена, а узагальнюваний характер є однією з ключових «жанрових» ознак будь-якого енциклопедичного видання. Підсумовування накопиченого професійного досвіду та наявних на певний момент знань у різних галузях або їх сукупності – визначальна мета такого видання.

Зазначене вище дає підстави визнати, що друк енциклопедичного довідника «Виконавське музикознавство» (Давидов, 2010) є знаковою подією в галузі української енциклопедистики (Березюк, 2015). Дана енциклопедична робота відображає високий рівень активізації науково-дослідної діяльності у всіх ключових сферах і різновидах українського музичного виконавства. Вона слугує розширенню україномовного професійного термінологічного апарату в кожній з цих галузей та загалом представляє даний дослідницький напрямок як «Виконавське музикознавство».

Аналіз досліджень. Науково-дослідницькі розробки в галузі музики є таким же важливим національним здобутком як і творчі досягнення представників української виконавської школи. Історично склалося так, що увага українських музикознавців більше прикута до дослідження технології виконавського мистецтва, на відміну від європейської музикології, яка здебільшого зосереджена на описі музичних явищ, де дослідницький аспект є лише одним із багатьох можливих способів розуміння музичної сутності. На думку О. Маркової (Маркова, 2010), саме під впливом вітчизняних науково-творчих установок у німецькому науковому вжитку сформувалося поняття «*Musikwissenschaft*» («музична наука»), яке концентрується на дослідницькому аспекті словесних характеристик музики в межах ширшого поняття «*Musikologie*». «Більш несподіваним для європейської «музикології» постає дослідницький злет у сфері аналітичного пізнання *виконавських інтерпретацій* як певного самостійного явища відносно авторської композиційної цілісності тем-образів, традиційно усвідомлюваної як складений композитором твір» (Маркова, 2010: 4).

Виконавський аспект є важливим для специфіки цієї нової галузі мистецтвознавства, і все ж, «Виконавське музикознавство» характеризується не стільки виконавською спрямованістю науковців і їх спеціалізацією, скільки спрямованістю на розвиток технологічного мислення музиканта-виконавця (Давидов, 2004), методах підходу до виконання і вимови музичної матерії, що складають повноту інверсії по відношенню до композиторського задуму і бачення картини світу в музиці

(Давидов, 2013: 3–8). Також, активізація наукових досліджень на зламі XX – XXI століття, присвячених музичному виконавству, сприяла формуванню і теоретичному обґрунтуванню фахової понятійно-термінологічної системи як в окремих інструментальних галузях, так і в цілому – в сфері музичної педагогіки (Давидов, 2000: 16–31; 2002: 193–205; 2009: 3–25).

З метою систематизації здобутків українського виконавського музикознавства М. Давидовим спочатку було започатковано серію публікацій у Науковому віснику НМАУ імені П. Чайковського (Давидов, 2000; 2002), куди увійшли, в основному, матеріали дослідницьких праць М. Давидова (Давидов, 2004), жанрова термінологія в інтерпретації Ю. Юцевича (Давидов, 2002) та окремі поняття і терміни різних авторів. Але, з огляду на безпрецедентний масив нових понять і термінів, введених у музично-виконавську практику, які формують фаховий понятійно-термінологічний апарат та презентують цю галузь музикознавства, постала ідея систематизації та створення енциклопедичного видання «Виконавське музикознавство» (Давидов, 2010).

Сьогодні, музичну технологію як цілісну систему виконавського музикознавства, ми черпаємо із праць В. Зайця (Заець, 2004: 223–231) та О. Маркової (Маркова, 2010: 4–13), репродуктивну та продуктивну типологію школи розкриває І. Котляревський (Котляревський, 2007: 29–33), ретроспективу та методологічні принципи виконавського музикознавства відображені у дослідженні А. Душного, А. Бойчук, Р. Кундиса, Я. Олексіва та Р. Стахніва (Dushniy, Boichuk, Kundys, Oleksiv & Stakhniv, 2022: 82–91), виклики та можливості у сфері музичної освіти XXI століття з позиції впливу глобалізації виконавського музикознавства окреслені науковцями А. Душним, В. Шафетою, В. Салієм, Н. Сторонською та У. Молчко (Dushniy, Shafeta, Saliy, Storonska & Molchko, 2024: 323–332).

Мета статті – розглянути енциклопедичний довідник «Виконавське музикознавство» крізь призму становлення фахової понятійної термінології в українському музично-виконавському мистецтві.

Виклад основного матеріалу. Як результат значної активізації науково-дослідної роботи в усіх основних сферах і різновидах українського музичного виконавства за останні десятиріччя відбулося значне розширення професійного термінологічного апарату в кожній з цих галузей. Передусім, це посприяло формуванню цілісного і самостійного напрямку в музичній теорії, який отримав назву «Виконавське музикознавство» (Давидов,

2010). Завдяки такій інтенсивності і розширенню кола досліджень музично-виконавської спрямованості назріла гостра необхідність систематизувати знання, здобутки та досвід у всіх представлених галузях виконавства. Така постановка завдання спрогнозувала виокремлення наступних важливих цілей при цьому: кристалізація здобутків національних виконавських та композиторських шкіл; представлення принципів якісних змін у вітчизняній музичній культурі; поглиблення знань у розумінні музичних інтерпретацій; створення нових підходів до вивчення музичного мистецтва і викладання в сфері музичного виконавства; висвітлення пріоритетних напрямків наукових досліджень в українському виконавському мистецтві. При роботі над виданням, М. Давидовим було залучено широке коло авторів – докторів і кандидатів наук й викладачів з різних музично-виконавських спеціальностей.

Відтак, кінець ХХ і початок ХХІ століття в українському музикознавстві відзначається надзвичайною активізацією науково-дослідницьких процесів, зокрема у виконавському музикознавстві. На цьому тлі сформувався значний науковий понятійно-термінологічний масив у галузі музичного виконавства в усіх спеціалізаціях – сольному інструментальному та вокальному мистецтві, камерно-ансамблевому, хоровому та оркестровому виконавстві, що підкреслює його культурологічний характер і функціональну значущість. Енциклопедичний довідник вбачає розгляд і узагальнення досвіду в контексті взаємопроникнення специфіки усіх суміжних сфер музичного мистецтва, що були відображено в кандидатських та докторських дисертаціях.

Автор систематизував накопичені знання, зокрема, за допомогою обґрунтування понять і термінів, які подекуди представлені у вільному викладі на основі першоджерел. У роботі розглядається значимість цих термінів і понять у контексті сучасного виконавського мистецтва. Енциклопедія унаочнює глибоке розуміння специфіки різних виконавських підходів і методів, що дозволяє інтегрувати напрацювання в сучасну музичну практику і наукові дослідження.

З метою оптимальності представлення матеріалу упорядник використовує метод широкого цитування, а також, в окремих випадках, дискурсивне коментування щодо значимості та методики практичного застосування. Більшість статей у виданні є розгорнутими висновками дослідницьких робіт. Окрім того, подано лаконічний виклад окремих термінологічних понять, які є вельми суттєвими в контексті проблематики виконавської

теорії і практики та можуть стати темами для подальших досліджень.

Щодо змістовного наповнення представлений енциклопедичний довідник «Виконавське музикознавство», будучи масштабним і фундаментальним виданням, охоплює вельми широкий спектр проблемних питань, пов'язаних з музичним виконавством. Видання складається з багатьох розділів, кожен з яких має свої складові компоненти та елементи, що формують цілісну систему знань та забезпечують її ефективне функціонування в галузі виконавського мистецтва.

Тематика матеріалів енциклопедії, що відображає всю багатогранність музичного виконавства, чітко структурована і логічно розподілена за направленостями та спеціалізаціями. Схематично представлене можна розділити на три категорії за їх тематикою та цільовим призначенням: «Музикознавчі напрями», «Спеціалізації» та «Історія виконавства».

Тематика і глибока змістовність статей, представлених у позначеній нами категорії «Музикознавчі напрями» охоплюють різні аспекти музичного виконавства. Вона включає статті, присвячені наступним ключовим спрямуванням: *методологія; виконавське мислення; психологія виконавства; інтерпретація; інструменталізм; жанри, стилі; музичний твір; виконавські виражальні засоби; виконавські здібності; виконавська технологія; музична педагогіка; академічне народно-інструментальне мистецтво; традиційне виконавство.*

«*Методологія*». Статті цієї групи (автори: О. Маркова, О. Берегова, Т. Гуменюк, О. Антонюк, О. Самойленко, В. Москаленко, ін.) розглядають історичні та сучасні методи аналізу музичних творів і виконавської діяльності. Методологічний підхід забезпечує основу для систематичного вивчення різних аспектів музичного виконавства, включаючи технічні, художні та педагогічні аспекти. Важливим елементом є міждисциплінарний підхід, який об'єднує музикознавство з іншими науками, такими як філософія, психологія та культурологія (Заєць, 2004; Маркова, 2010).

Виконавське мислення охоплює когнітивні процеси, що відбуваються під час підготовки та виконання музичних творів. Це включає аналіз музичного матеріалу, розвиток інтерпретаційних ідей, планування виконавської стратегії та адаптацію до різних умов виконання, ін. Статті в цій категорії (автори: В. Самітов, І. П'яковський, М. Давидов, ін.) розглядають специфіку формування професійного мислення музиканта-виконавця, особливості інтерпретаційних концепцій з урахуванням істо-

ричного контексту твору, стильові особливості та особистий художній підхід до виконання (Давидов, 2004; 2009. С. 3–25).

Психологія виконавства досліджує внутрішні процеси, які відбуваються у виконавця під час гри. Це включає емоційний стан, мотивацію, рівень стресу, концентрацію та техніки управління психологічними аспектами в процесі підготовки і під час самого виступу. У статтях цього розділу (автори: В. Антонюк, М. Давидов, В. Білоус, В. Самітов, Є. Йоркіна, ін.) аналізуються методи подолання сценічного хвилювання, розвиток впевненості в собі та психологічна підготовка до концертної діяльності (Давидов, 2006: 65–69).

Інтерпретація є ключовим елементом музичного виконавства, що полягає у творчому втіленні музичного твору. Статті цієї категорії (автори: І. Пилатюк, М. Кононова, О. Чайка, В. Самітов, Т. Сирятська, ін.) розглядають різні підходи до інтерпретації, враховуючи історичні, стилістичні та особистісні фактори. Особлива увага приділяється аналізу інтерпретаційних рішень відомих музикантів, що допомагає зрозуміти різноманітність підходів до виконання одного й того самого твору.

Статті категорії «*Інструменталізм*» (автори: М. Давидов, В. Самітов, В. Петрик, ін.) розглядають специфіку виконання на різних інструментах з урахуванням їх інтонаційності та акустичних якостей, техніки гри, методи вдосконалення виконавських навичок та аналізують реалізуючу складову виконавського мистецтва з точки зору множинності стабільних і мобільних засобів виразності (Давидов, 2013: 3–8).

Кожен жанр має свої виконавські традиції, стильові вимоги та технічні особливості, які впливають на підхід музиканта до інтерпретації. Автори статей категорії «*Жанри, стилі*» (І. Тукова, А. Гончаров, М. Давидов, В. Самітов, С. Салдан, ін.) аналізують історичний розвиток жанрів, вплив культурних і соціальних факторів на їх формування та сучасні тенденції в розвитку музичних стилів.

Музичний твір є центральним елементом виконавського музикознавства. У статтях цієї категорії (автори: М. Давидов, О. Котляревська, Т. Тучинська, В. Сокол, ін.) досліджуються різні підходи і потенціали до опанування музичним матеріалом, включаючи їхню структуру, гармонію, мелодію, ритм, форму та інші компоненти. Аналіз музичних творів допомагає зрозуміти їхню художню направленість, зміст і естетичні особливості. Окремі статті присвячені розгляду творчості видатних композиторів, їхнього стилю та впливу на музичну культуру.

Виконавські виразальні засоби є невід'ємною складовою музичного виконавства. Це включає

динаміку, темп, артикуляцію, фразування, нюансування та інші технічні прийоми, що допомагають музиканту передати художній зміст твору. У статтях цієї категорії розглядаються різні виразальні засоби, їхні функції та застосування у виконавській практиці. Автори (М. Давидов, С. Коровецька, В. Сокол, ін.) аналізують, як виконавські засоби можуть вплинути на сприйняття музики слухачами та як вони допомагають розкрити інтерпретаційний задум виконуваного твору.

Виконавські здібності охоплюють фізичні, технічні та психологічні аспекти, необхідні для успішного виконання музичних творів. У статтях цієї категорії (автори: М. Давидов, О. Воєвідін, В. Сокол, ін.) розглядаються методи розвитку виконавських здібностей, аналізуються питання реалізації природжених здібностей виконавця та ролі освітніх технологій в процесі формування виконавської майстерності.

Виконавська технологія включає комплекс технічних засобів та прийомів, що використовуються музикантом для досягнення високої якості виконання. У статтях цієї категорії (автори: М. Давидов, З. Буркацький, Ю. Бай, ін.) акцентується увага на різні складові виконавської техніки, такі як постановка рук, дихання, координація рухів, контроль за інструментом та інші технічні елементи. Особлива увага приділяється новітнім технологічним засобам та інноваціям, що використовуються у виконавській практиці для покращення якості звучання та зручності виконання (Давидов, 2004).

У статтях категорії «*Музична педагогіка*» автори (В. Заєць, А. Душний, О. Олексюк, ін.) розглядається широкий спектр проблемних питань музичної освіти (методика викладання, психологічні аспекти навчання, інноваційні технології у музичній педагогіці, розвиток здібностей, виховання музичного смаку та естетичних цінностей у студентів, ін.) з метою виявлення ефективних підходів, методик, технологій формування виконавської майстерності та впровадження їх в педагогічну практику (Dushniy, Boichuk, Kundys, Oleksiv & Stakhniv, 2022).

Наступна категорія «*Академічне народно-інструментальне мистецтво*» (автори: М. Давидов, О. Макаренко, Ю. Лошков, ін.) розглядає шляхи становлення, проблемні питання та напрямки розвитку української народно-інструментальної виконавської школи в процесі академізації і професіоналізації виконавства на народних інструментах.

Категорія «*Традиційне виконавство*» охоплює дослідження історичних виконавських традицій, виконавські стилі різних епох та їхній вплив на

сучасну музичну практику (автори: В. Мацієвська, З. Жмуркевич, К. Чеченя, М. Підгорбунський, ін.). Особлива увага приділяється дослідженню автентичних джерел, інтерпретацій, що допомагають відтворити виконавські практики минулих століть.

Тематика і зміст статей, представлених у розділі «Спеціалізації», оптимально відображають конкретні аспекти та проблематику сучасного українського музичного виконавства і музичної педагогіки в контексті європейської культури. Численні матеріали охоплюють усе розмаїття форм і способів інструментального мовлення, висвітлюючи специфіку і технологію виконавської практики, виконавську психологію, жанрово-стильове та інтерпретаторське мислення музиканта-виконавця.

У розділі «*Камерний ансамбль*» (автори: Н. Говорухіна, Н. Вакула, О. Лісова, ін.) розглядаються питання взаємодії між музикантами, техніки гри в ансамблі та методи досягнення гармонії між учасниками. *Естрадний жанр* висвітлює специфіку роботи на сцені, інтерпретацію популярних творів та роботу з технічними засобами (автори: С. Чернікова, В. Романко, В. Власов, ін.). Розділ «*Опера*» зосереджує увагу на вокальній техніці, акторській майстерності та взаємодії з оркестром (автори: У Цзінінь, Л. Бутенко, Хоу Цзянь, ін.). «*Хорове мистецтво*» аналізує хорову техніку та методи роботи з колективом (автори: В. Михайлець, Д. Болгарський, Є. Бондар, ін.).

Розділ «*Диригування*» досліджує методи управління оркестром та хором, комунікацію з музикантами і психологічні аспекти роботи диригента (автори: В. Плужніков, Ю. Лошков, В. Рожок, ін.). «*Вокал*» розглядає техніку розвитку голосу, роботу з текстом та підготовку до виступів (автори: Н. Гребанюк, М. Жашкович, В. Антонюк, ін.). Статті про інструментальні спеціалізації, такі як *бандура, баян-акордеон, віолончель, гітара, домра, кларнет, контрабас, саксофон, скрипка, труба, флейта та фортепіано*, аналізують техніку гри, розвиток виконавських навичок, історію та сучасні тенденції у розвитку цих інструментів (автори: М. Давидов, М. Михайленко, Н. Морозевич, А. Сташевський, В. Сумарокова, В. Посвалюк, Р. Вовк, ін.).

Матеріали статей представлених у наступній позначеній нами категорії «Історія виконавства» містять вельми цінну інформацію, корисну для осмислення музикантами усіх професій і рангів. Ці статті (автори: В. Іванов, О. Олійник, О. Тарасова, О. Маркова, ін.) охоплюють різноманітні аспекти розвитку українського музичного виконавства та сучасні тенденції у музично-виконавському мистецтві. Зокрема, розглядаються інто-

наційні особливості різних епох і стилів та їхній вплив на сучасне виконавство, досліджуються взаємозв'язки між інтонацією та музичним мисленням виконавців різних періодів. Це дозволяє глибше зрозуміти історичні основи формування української виконавської школи.

Кластерний аналіз матеріалів показує, що центральне місце за кількістю статей в енциклопедичному довіднику займає понятійно-термінологічна система, розроблена автором проєкту М. Давидовим (Заєць, 2004), яка в виданні обростає великим масивом наукових здобутків багатьох інших дослідників як у сфері баянного, так і в суміжних галузях виконавського музичного мистецтва.

Зростаючі темпи теоретизації виконавського мистецтва неминуче приводять до розширення фахового понятійно-термінологічного апарату як у кожній його галузі, так і в цілому. Відомо, що мислення людини, зокрема фахове, природним чином формується в процесі реальної пізнавальної діяльності, через активну роботу з науково-професійними поняттями та термінами. Такий підхід підкреслює нерозривний зв'язок і єдність наукового та практично-теоретичного аспектів у виконавському музикознавстві, що сприяє ефективному вдосконаленню освітніх технологій та інтелектуалізації музичної педагогіки (Давидов, 2009).

Системний характер навчання у галузі музичної освіти зосереджений на пріоритетному розвитку творчого компонента, що базується на вихованні самостійності студентів (учнів). Ключовим для розкриття цього потенціалу є оволодіння комплексом теоретичних знань, які детально розроблені в наукових дослідженнях, таких як дисертації, монографії та статті, а також в методичних роботах, включаючи підручники, навчальні посібники та словники (Dushniy, Shafeta, Sali, Storonska & Molchko, 2024).

Перспективність такого підходу є безсумнівною. Він дозволяє зробити навчання випереджальним і оптимальним з точки зору того, що випускник навчального закладу вийде на сучасний рівень як виконавства, так і педагогіки – володіючи концептуальним активним мисленням, фахівець буде здатний вирішувати найскладніші завдання та визначати пріоритети в реальності.

Важливою особливістю довідника є те, що, незважаючи на його поділ за фаховою тематикою та напрямками, він залишається внутрішньозв'язаною системою. Кожен компонент, будь це термін, поняття, факт, методичний (технологічний) прийом чи теоретичний конструкт, набуває свого сенсу через взаємодію з цілим, будучи структурним елементом цього цілісного системного комплексу.

При цілісному охопленні матеріалу виникає враження, що на перший погляд неначе другорядні питання, точки зору, професійні думки чи допоміжні дисципліни набувають пріоритетності та претендують на універсальність у контексті загальної картини при системному розгляді. Водночас, довідник відіграє важливу роль у вирішенні таких проблем, як інформаційна роз'єднаність різних сфер музичного мистецтва та відмінності в наукових поняттях і термінології у галузі виконавського музикознавства.

Введення понятійної термінології виконавського мистецтва в навчальний процес через відповідні підходи, спрямовані на розвиток виконавського мистецтва загалом, а також постановку завдань у плануванні діяльності навчальних закладів (зокрема, через програми та методичні заходи), дозволяє класифікувати цю пріоритетну діяльність як *ініціативну* (за класифікацією І. Котляревського) буттєву форму державного рівня (Котляревський, 2007).

Вихід енциклопедичного довідника «Виконавське музикознавство» дозволяє окрім пріоритетності напрямку в цілому, відзначити спрямованість проекту на національну концепцію, що пов'язана з висвітленням актуальних питань українського виконавства та педагогіки в контексті світової виконавської проблематики, з інтерпретаційними аспектами, технологією виконавського процесу, уніфікацією та розробкою відповідної україномовної термінології. Даний проект у розмаїтті напрямків тематики, а також, оформлення матеріалів україномовної фахової і наукової термінології, спрямовані на сучасні проблеми виконавства, демонструє реальну картину їх актуальності як по кожному жанру, так в цілому у виконавському мистецтві України.

Вихід енциклопедичного довідника «Виконавське музикознавство» не лише підкреслює пріоритетність цього мистецтвознавчого напрямку в цілому, але й акцентує увагу на національній концепції, яка пов'язана з висвітленням актуальних питань українського виконавства та педагогіки в контексті світової виконавської проблематики (довідник охоплює інтерпретаційні аспекти, тех-

нологію виконавського процесу, а також спрямований на уніфікацію та розробку україномовної термінології). Проект, завдяки розмаїттю тем і структурованому оформленню матеріалів, спрямований на сучасні проблеми виконавства, надає реальну картину їхньої актуальності як по кожному жанру, так і в цілому в контексті виконавського мистецтва України.

Висновки. Енциклопедичний довідник «Виконавське музикознавство» є унікальним виданням, схваленим Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для вищих навчальних закладів. Він охоплює широкий спектр тем, пов'язаних з академічним музичним виконавством, включаючи методологію, інтерпретацію, психологію, інструменталізм, жанри, стилі, музичні твори, виконавські засоби, музичні здібності, технологію виконавства, музичну педагогіку та академічне народно-інструментальне мистецтво. В довіднику також детально розглядаються питання традиційного виконавства, естрадного жанру, камерного ансамблю, вокалу, диригування, оперного і хорового мистецтва, духового музичного інструментарію та багатьох інших аспектів музичного мистецтва.

«Виконавське музикознавство», представлено як ключовий компонент українського музикознавства, що акцентує науково-дослідницьку складову національного виконавського мистецтва. Однією з основних цілей видання є стимулювання інтелектуалізації виконавського мистецтва та музичної педагогіки через науково обґрунтовану понятійно-термінологічну систему. Робота демонструє важливість зв'язку між теорією і практикою у виконавському музикознавстві, що є критичним для формування цілісного підходу до розвитку теорії виконавської майстерності.

Таким чином, енциклопедичний довідник «Виконавське музикознавство» М. Давидова – є значним внеском у розвиток української музичної науки, стимулюючи подальші дослідження та розвиток музичної теорії і практики. Це необхідний ресурс для всіх, хто прагне поглибити свої знання у сфері музичного виконавства та зробити значний внесок у розвиток музичного мистецтва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Давидов М. Виконавське музикознавство: енциклопедичний довідник. Луцьк: ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2010. 400 с.
2. Давидов М. До словника музичної педагогіки. *Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського: Музичне виконавство*. Київ, 2000. Вип. 14. Кн. 6. С. 16–31.
3. Давидов М. Музичне виконавство як аспект українського музикознавства. *Львівська баянна школа та її видатні представники. Михайлу Оберюхтіну присвячується: зб. матер. міжнар. наук.-практ. конф. (ЛДМА ім. М. Лисенка, 14 грудня 2006)* / [ред.-упоряд. А. Душний, С. Карась, Б. Пиц]. Дрогобич, Посвіт, 2006. С. 65–69.

4. Давидов М. Наукова термінологія в музичній педагогіці. *Народно-інструментальне мистецтво на зламі ХХ – ХХІ століть: зб. матер. II міжнар. наук.-практ. конф. (ДДМУ ім. В. Барвінського, 25 березня 2009)* / [ред.-упоряд. А. Душний, Б. Пиц, С. Карась]. Дрогобич: Посвіт, 2009. С. 3–25.
5. Давидов М. Наукові здобутки виконавського музикознавства – чинник прогресу музичної педагогіки. *VI Всеукраїнська «Музична освіта України: проблеми теорії, методики, практики» та III міжнародна «Творчість для народних інструментів композиторів України та зарубіжжя» наук.-практ. конф. (ДДПУ ім. І. Франка, 9–10 травня 2013): зб. матер. та тез* / [ред.-упорядн. А. Душний, Б. Пиц]. Дрогобич: Посвіт, 2013. С. 3–8.
6. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста (акордеоніста). Київ: Музична Україна, 2004. 240 с.
7. Давидов М. До словника музичної педагогіки (продовження). *Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського: Музичне виконавство*. Київ, 2002. Вип. 22. Кн. 14. С. 193–205.
8. Заєць В. До понятійно-термінологічної системи виконавської педагогіки (на прикладі науково-методичної школи М. Давидова). *Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського: Музичне виконавство*. Київ, 2004. Вип. 40. Кн. 10. С. 223–231.
9. Котляревський І. Про два типи шкіл – репродуктивні і продуктивні. *Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського: Музичне виконавство*. Київ, 2007. Вип. 54. Кн. 14. С. 29–33.
10. Маркова О. Виконавське музикознавство як феномен української наукової традиції. *Виконавське музикознавство: енциклопедичний довідник*. Луцьк: ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2010. С. 4–13.
11. Українські енциклопедії: типологія, стиль, функції: монографія / [Відп. ред. Я. Яцків; Інститут енциклопедичних досліджень НАН України]. Київ, 2018. 150 с.
12. Dushniy A., Boichuk A., Kundys R., Oleksiv Y., Stakhniv R. Performing musicology: retrospective, methodological principles, looking to the future. *Amazonia Investiga*. 2022. Vol. 11 (53). Pp. 82–91. URL: <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/2007/2720>
13. Dushniy A., Shafeta V., Saliy V., Storonska N., Molchko U. The impact of globalization on performance musicology: Challenges and opportunities for music education in the 21st Century. *Amazonia Investiga*. 2024. Vol. 13. № 76. Pp. 323–332. URL: <https://www.amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/2752>

REFERENCES

1. Davydov, M. (2010). *Vykonavske muzykoznavstvo* [Performing musicology]: *entsyklopedychnyi dovidnyk*. Lutsk: VAT «Volynska oblasna drukarnia». 400 s. [in Ukrainian].
2. Davydov, M. (2000). *Do slovnyka muzychnoi pedahohiky* [To the dictionary of musical pedagogy]. *Naukovyi visnyk NMAU imeni P. I. Chaikovskoho: Muzychne vykonavstvo*. Kyiv. Vyp. 14. Kn. 6. Pp. 16–31. [in Ukrainian].
3. Davydov, M. (2006). *Muzychne vykonavstvo yak aspekt ukrainskoho muzykoznavstva* [Musical performance as an aspect of Ukrainian musicology]. *Lvivska baianna shkola ta yii vydatni predstavnyky. Mykhailu Oberiukhtinu prysviachuietsia: zb. mater. mizhnar. nauk.-prakt. konf. (LDMA im. M. Lysenka, 14 hrudnia 2006)* / [red.-uporiad. A. Dushniy, S. Karas, B. Pyts]. Drohobych, Posvit. Pp. 65–69. [in Ukrainian].
4. Davydov, M. (2009). *Naukova terminolohiia v muzychnii pedahohitsi* [Scientific terminology in musical pedagogy]. *Narodno-instrumentalne mystetstvo na zlami XX – XXI stolit: zb. mater. II mizhnar. nauk.-prakt. konf. (DDMU im. V. Barvinskoho, 25 bereznia 2009)* / [red.-uporiad. A. Dushniy, B. Pyts, S. Karas]. Drohobych: Posvit. Pp. 3–25. [in Ukrainian].
5. Davydov, M. (2013). *Naukovi zdotuky vykonavskoho muzykoznavstva – chynnyk prohresu muzychnoi pedahohiky* [Scientific achievements of performing musicology – a factor in the progress of music pedagogy]. *VI Vseukrainska «Muzychna osvita Ukrainy: problemy teorii, metodyky, praktyky» ta III mizhnarodna «Tvorchist dlia narodnykh instrumentiv kompozytoriv Ukrainy ta zarubizhzhia» nauk.-prakt. konf. (DDPU im. I. Franka, 9–10 travnia 2013): zb. mater. ta tez* / [red.-uporiadn. A. Dushniy, B. Pyts]. Drohobych: Posvit. Pp. 3–8. [in Ukrainian].
6. Davydov, M. (2004). *Teoretychni osnovy formuvannia vykonavskoi maisternosti baiianista (akordeonista)* [Theoretical foundations of the formation of performance skills of a bayanist (accordionist)]. Kyiv: Muzychna Ukraina. 240 s. [in Ukrainian].
7. Davydov, M. (2002). *Do slovnyka muzychnoi pedahohiky (prodovzhennia)* [To the dictionary of musical pedagogy (continued)]. *Naukovyi visnyk NMAU imeni P. I. Chaikovskoho: Muzychne vykonavstvo*. Kyiv. Vyp. 22. Kn. 14. Pp. 193–205. [in Ukrainian].
8. Zaets, V. (2004). *Do pontiitno-terminolohichnoi systemy vykonavskoi pedahohiky (na prykladi naukovo-metodychnoi shkoły M. Davydova)* [To the conceptual and terminological system of executive pedagogy (on the example of the scientific and methodical school of M. Davydov)]. *Naukovyi visnyk NMAU imeni P. I. Chaikovskoho: Muzychne vykonavstvo*. Kyiv. Vyp. 40. Kn. 10. Pp. 223–231. [in Ukrainian].
9. Kotliarevskiy, I. (2007). *Pro dva typy shkil – reproduktyvni i produktyvni* [About two types of schools – reproductive and productive]. *Naukovyi visnyk NMAU imeni P. I. Chaikovskoho: Muzychne vykonavstvo*. Kyiv. Vyp. 54. Kn. 14. Pp. 29–33. [in Ukrainian].
10. Markova, O. (2010). *Vykonavske muzykoznavstvo yak fenomen ukrainskoi naukovoї tradytsii* [Vykonav musicology as a phenomenon of the Ukrainian scientific tradition]. *Vykonavske muzykoznavstvo: entsyklopedychnyi dovidnyk*. Lutsk: VAT «Volynska oblasna drukarnia». Pp. 4–13. [in Ukrainian].
11. *Ukrainski entsyklopedii: typolohiia, styl, funktsii* (2018) [Ukrainian encyclopedias: typology, style, functions]: *monohrafiia* / [Vidp. red. Ya. Yatskiv; Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy]. Kyiv. 150 s. [in Ukrainian].
12. Dushniy A., Boichuk A., Kundys R., Oleksiv Y. & Stakhniv R. (2022). Performing musicology: retrospective, methodological principles, looking to the future. *Amazonia Investiga*. Vol. 11 (53). Pp. 82–91. URL: <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/2007/2720>
13. Dushniy A., Shafeta V., Saliy V., Storonska N. & Molchko U. (2024). The impact of globalization on performance musicology: Challenges and opportunities for music education in the 21st Century. *Amazonia Investiga*. Vol. 13. № 76. Pp. 323–332. URL: <https://www.amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/2752>